

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษา เรื่อง “วิถีชีวิตของเด็กเร่ร่อนในกรุงเทพมหานคร” ซึ่งเป็นการศึกษา โดยศึกษาจากเด็กเร่ร่อนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร พื้นที่บริเวณศูนย์สร้างโอกาสเด็กสวนลุมพินี ศูนย์สร้างโอกาสเด็กจตุจักร และศูนย์สร้างโอกาสเด็กสะพานพระราม 8 จำนวน 60 คน เริ่ม ตั้งแต่ 15 ธันวาคม 2548 ถึงวันที่ 29 มกราคม 2549 และสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้ เด็กเร่ร่อนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 95) และมีช่วงอายุ ระหว่าง 11-15 ปี (ร้อยละ 53) นับถือ ศาสนาพุทธ (ร้อยละ 80) สัญชาติไทย (ร้อยละ 100) เชื้อชาติไทย (ร้อยละ 100) โดยส่วนมากได้รับการศึกษาอยู่ในช่วงระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 (ร้อยละ 63) ซึ่งภูมิลำเนาของเด็กส่วนใหญ่แล้วจะ อยู่ในกรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 53) รองลงมาคือ จังหวัดนนทบุรี (ร้อยละ 20)

อาชีพของเด็กเร่ร่อนจะเป็นการขอทานมากที่สุด (ร้อยละ 30) รองลงมาคือการขาย บริการ (ร้อยละ 28) และขายพวงมาลัย / ดอกไม้ (ร้อยละ 22) ซึ่งเด็กเร่ร่อนส่วนใหญ่เคยประสบ อุบัติเหตุ ขณะทำงานเลี้ยงชีพ (ร้อยละ 62) ไม่เคย (ร้อยละ 38) โดยพบว่าเด็กเร่ร่อนส่วนมากจะมี รายได้ตั้งแต่ 200 บาท/วันขึ้นไป รองลงมาคือช่วงรายได้ 101-150 บาท ต่อวัน และส่วนใหญ่กลัว เด็กเร่ร่อนจะใช้เงินไปกับการเล่นเกม (ร้อยละ 53) รองลงมาคือการซื้อยาเสพติด (ร้อยละ 22) และซื้ออาหาร (ร้อยละ 18)

สาเหตุที่เด็กออกมาเร่ร่อนเกิดจากการที่พ่อแม่ทะเลาะกันมากที่สุด (ร้อยละ 32) รองลงมาคือ การหนีออกมาเที่ยวของเด็กเอง (ร้อยละ 23) และการที่ครอบครัวแตกแยก (ร้อยละ 20) โดยระยะเวลาที่เด็กออกมาเร่ร่อนอยู่ในช่วง 1-2 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 37) รองลงมา คือ ออกมาเร่ร่อนตั้งแต่ 2 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 28)

ครอบครัวของเด็กเร่ร่อนจะมีจำนวนของสมาชิกในครอบครัวประมาณ 4-6 คน มากที่สุด (ร้อยละ 47) รองลงมาคือ 1-3 คน (ร้อยละ 28) มีลักษณะครอบครัวส่วนใหญ่แล้วจะมี พ่อหรือแม่อยู่เพียงคนเดียว (ร้อยละ 60) รองลงมาคือ พ่อแม่อยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 32) รายได้ของ ครอบครัวเด็กจะมีรายได้สูงกว่า 4,000 บาท/เดือนมากที่สุด (ร้อยละ 45) รองลงมาคือ 2,001-4,000 บาท/เดือน (ร้อยละ 30) ซึ่งเด็กแสดงความคิดเห็นว่าได้รับความรักจากแม่มากที่สุด (ร้อยละ 43) รองลงมาคือ คิดว่าได้รับความรักจากทั้งพ่อและแม่ (ร้อยละ 28) เด็กมีความคิดของ

เด็กว่ารักแม่ของตนมากที่สุด (ร้อยละ 43) รองลงมาคือ เด็กจะรักทั้งพ่อและแม่ (ร้อยละ 33) เด็กมีพี่น้องในครอบครัว 3-4 คน มากที่สุด (ร้อยละ 56) รองลงมาคือ มีพี่น้อง 1-2 คน (ร้อยละ 22) และส่วนใหญ่แล้วมีความสัมพันธ์กับพี่น้องมีความสนิทสนมกันปานกลาง (ร้อยละ 62) รองลงมาคือ ไม่สนิทเลย (ร้อยละ 20)

ขณะที่เด็กออกมาเร่ร่อน นั้น จะมีเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88) โดยที่ไม่มีเพื่อนมีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 12) โดยลักษณะการออกมาเร่ร่อนของเด็กจะมีเพื่อนเป็นกลุ่มเพื่อน 3-4 คนมากที่สุด (ร้อยละ 37) รองลงมาคือ เป็นกลุ่มเพื่อน 1-2 คน (ร้อยละ 30) ขณะที่เด็กออกมาเร่ร่อนนั้นส่วนใหญ่แล้วจะพักอาศัยอยู่กับเพื่อน (ร้อยละ 65) รองลงมาคือ การพักกับพี่/น้อง (ร้อยละ 13) ซึ่งลักษณะที่พักอาศัยของเด็กจะเป็นวัดมากที่สุด (ร้อยละ 32) รองลงมาจะพักอาศัยห้องเช่า (ร้อยละ 27) โดยเด็กจะมีเวลาพักผ่อนนอนหลับอยู่ที่ 8-10 ชั่วโมงมากที่สุด (ร้อยละ 48) รองลงมาคือ 5-7 ชั่วโมง (ร้อยละ 30) ช่วงเวลาที่เด็กเข้านอน จะเป็นช่วง 20.00น.-24.00 น. มากที่สุด (ร้อยละ 48) รองลงมาคือ 00.01 น.-05.00 น. (ร้อยละ 40) และส่วนใหญ่จะตื่นนอนตอน 05.01 น.-10.00 น. (ร้อยละ 78) รองลงมาคือ ช่วงเวลา 10.01 น.-15.00 น. (ร้อยละ 10) เมื่อเด็กตื่นนอนแล้วส่วนใหญ่จะหาอาหารทานเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 38) รองลงมาคือ การขอเงิน (ร้อยละ 20) และการทำงาน (ร้อยละ 17)

เด็กที่ออกมาเร่ร่อนมีการได้รับประทานอาหารจะได้รับประทาน 3 มื้อมากที่สุด (ร้อยละ 47) รองลงมาคือ 2 มื้อ (ร้อยละ 37) และ 1 มื้อ (ร้อยละ 11) โดยวิธีการที่เด็กรับประทานอาหารจะได้มาจากการขออาหารจากวัดมากที่สุด (ร้อยละ 39) รองลงมาคือ จะได้รับประทานอาหารจากการนำเงินที่มีไปซื้ออาหาร (ร้อยละ 30) และขออาหารคนที่รู้จัก (ร้อยละ 28)

เด็กเร่ร่อนมีการใช้เวลาว่างส่วนใหญ่หมดไปกับการเล่นเกม/ดูโทรทัศน์ (ร้อยละ 53) รองลงมาคือการเล่นกีฬา (ร้อยละ 23) และใช้เวลาว่างไปกับการเสพสิ่งเสพติด (ร้อยละ 22) เมื่อเด็กออกมาเร่ร่อนแล้วเกิดอาการป่วยจะมีวิธีการจัดการคือจะซื้อยาทานเองมากที่สุด (ร้อยละ 37) รองลงมาคือเมื่อเกิดอาการป่วยแล้วจะบอกเพื่อน (ร้อยละ 30) และปล่อยไว้ให้หายเอง (ร้อยละ 28) ขณะที่เด็กออกมาเร่ร่อนส่วนใหญ่แล้ว เคยถูกข่มขู่ ริดไถ ทำร้าย (ร้อยละ 72) ไม่เคย (ร้อยละ 28) และส่วนใหญ่ที่เคยถูกข่มขู่ ริดไถ ทำร้ายจากรุ่นพี่มากที่สุด (ร้อยละ 37) รองลงมาคือ ถูกข่มขู่ ริดไถ ทำร้ายจากรุ่นพี่จากคนแปลกหน้า (ร้อยละ 33) และจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ร้อยละ 16) โดยที่เด็กเร่ร่อนส่วนใหญ่จะรู้สึกว่าการขาดปัจจัยเรื่องเงินจะเป็นเรื่องที่เดือดร้อนที่สุด (ร้อยละ 72) รองลงมาคือ อาหาร/น้ำดื่ม (ร้อยละ 15) และที่พักอาศัย (ร้อยละ 13)

เด็กเร่ร่อนจะมีความต้องการและความคาดหวังต่อชีวิตในอนาคตคือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นมากที่สุด (ร้อยละ 28) รองลงมาคือ การต้องการมีอาชีพ มีงานทำ (ร้อยละ 17) และไม่ต้องการเร่ร่อนต่อไป (ร้อยละ 17)

ข้อเสนอแนะ

การแก้ไขปัญหาเด็กเร่ร่อนนี้มีโซ่ปัญหาที่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง เนื่องจากมีปัญหามากมายที่เป็นสิ่งเร้าให้เกิดปัญหาเด็กเร่ร่อน การแก้ไขปัญหาเด็กเร่ร่อนจึงควรมองปัญหาทั้งระบบจากผลการศึกษาคูศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ภาครัฐควรลดขั้นตอนให้เด็กจะสามารถเข้าถึงบริการได้ง่ายขึ้น และควรบูรณาการการทำงานของภาครัฐและภาคเอกชน ให้มุ่งเน้นที่การแก้ไขปัญหาเด็กเร่ร่อนเป็นหลัก
2. สร้างระบบฐานข้อมูลของเด็กเร่ร่อนในพื้นที่ต่าง ๆ เนื่องจากปัจจุบันพบว่าการจัดเก็บข้อมูลของแต่ละหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมีความซ้ำซ้อนกัน ส่งผลให้ไม่ทราบจำนวนเด็กเร่ร่อนที่เป็นตัวเลขอย่างแน่ชัด ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเด็กไม่ชัดเจนทำให้การแก้ไขปัญหาไม่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็กเร่ร่อนและสภากาชาด ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนทุกหน่วยงานที่ทำงานกับกลุ่มเด็กเร่ร่อน จึงต้องมีระบบข้อมูลซึ่งเป็นฐานข้อมูลกลาง สามารถนำมาใช้วางแผนให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้ ซึ่งจะตอบสนองต่อความต้องการของเด็กอย่างแท้จริง
3. การให้บริการด้านสาธารณสุขแก่เด็กเร่ร่อน ภาครัฐควรจัดบริการการตรวจสุขภาพแบบเคลื่อนที่ออกไปให้บริการแก่เด็กเร่ร่อนในบริเวณที่เด็กอาศัยอยู่เป็นกลุ่ม เนื่องจากปัจจุบันเด็กเหล่านี้ยังไม่เข้าถึงระบบบริการด้านสาธารณสุขได้ เพราะไม่มีหลักฐานใด ๆ ของเด็กเพื่อเชื่อมโยงให้เข้าสู่ระบบบริการจากภาครัฐได้ ไม่มีเงินค่าใช้จ่ายเป็นค่ารักษาพยาบาล ดังนั้น หากภาครัฐมีการจัดบริการสาธารณสุขเคลื่อนที่ก็จะสามารถให้บริการด้านสาธารณสุขกับเด็กเร่ร่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการตรวจรักษาทั่วไป การให้คำแนะนำด้านสุขภาพและโรคติดต่อต่าง ๆ อันจะเป็นการลดภาวะความเสี่ยงต่อโรคภัยไข้เจ็บและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของเด็กเร่ร่อนได้ในระดับหนึ่ง
4. ภาครัฐควรจัดให้มีสถานที่สำหรับใช้เป็นบริเวณเล่นนันทนาการของเด็กเร่ร่อนอย่างเป็นสัดส่วน เพื่อให้เด็กเร่ร่อนได้ใช้สถานที่ดังกล่าวในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเล่นเกม การ

พบปะสังสรรค์ระหว่างกัน ทั้งนี้ ควรจัดอาสาสมัครพร้อมเจ้าหน้าที่เพื่อให้คำแนะนำ ปรีกษาแก่เด็ก
เร่ร่อนด้วย

5. ภาครัฐควรผลักดันนโยบายด้านสังคมให้เป็นนโยบายระดับชาติ พร้อมทั้งการนำ
นโยบายไปสู่การปฏิบัติ อีกทั้งต้องมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนทั่วไปตระหนักถึง
ปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อย่างแท้จริง

6. การทำงานของภาครัฐ และภาคเอกชน กับเด็กเร่ร่อน ควรเป็นการทำงานแบบ
บูรณาการ สร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรให้เกิดขึ้น การทำงานในลักษณะดังกล่าวจะเป็นการแก้ไข
ปัญหาเด็กเร่ร่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ